

9/ THE LAWS OF CHALLAH

I. Introduction

It is beyond the scope of this *sefer* to provide a complete guide to the halachos of *challah*. However, we will present a brief outline of these halachos, since many women have the custom to bake *challos* (special breads) for Shabbos. The process of kneading and baking *challos* is a way of honoring Shabbos,^[1] and performing the mitzvah of separating *challah*

1. הרמ"א בסי' רמב כתב: נוהגין ללוש כדי שיעור חלה בבית לעשות מהם לחמים לבצוע עליהם בשבת ויו"ט והוא מכבוד שבת ויו"ט ואין לשנות. והמג"א בס"ק ד כתב דכוונת הרמ"א במה שצריך לאפות חלות לכבוד שבת, הוא כדי לאכול פת כשרה, היינו פת ישראל, דמיירי דבימות החול היו אוכלים פת עכו"ם, ובע"ש יאפה חלות בביתו, כדי שיהיה לו פת ישראל, ומה שכתב הרמ"א והוא מכבוד השבת, היינו דזה בכלל כבוד שבת ויו"ט, מה שנהג בקדושה וטהרה. אמנם עיין בא"ר שהשיג על דברי המג"א דמה ענין שבת לפת כשרה, דדוקא בעשרת ימי תשובה שייכת חומרא זו, וכתב דהטעם שנוהגים לאפות חלות בע"ש ויו"ט הוא משום דעצם הלישה ואפיה הוא מכבוד השבת, וכ"כ במ"ב ס"ק ו דעצם לישת ואפיית החלות הוא מכבוד שבת, וכ"כ בשו"ע הרב סי' רמב סעיף יב וז"ל נוהגין ללוש כדי שיעור חלה וכו' ודבר זה מכבוד שבת ויו"ט ואין לשנות המנהג.

והנפ"מ בין ב' הטעמים כהיום שאפשר לקנות בחנות פת ישראל, דלפי דעת המג"א אין צורך לאפות דיכולים לקנות פת ישראל, משא"כ להסוברים דטעם אפיה הוא משום כבוד שבת, צריך לאפות חלות ולא לקנות מהחנות.

ועיין בביאור הלכה ד"ה כדי לכבד השבת שכתב ובעו"ה היום התחילו איזה נשים להשבת המנהג ההוא ולוקחין מן האופה ולא שפיר עבדי דמקטינים בזה כבוד שבת, עכ"ל. אמנם בשו"ת אור לציון ח"ב פרק מז הלכה א כתב דבזמנינו שאופים חלות מיוחדות לכבוד שבת ויו"ט והן מעולות בטיבן ובטעמן, הקונה חלות מהם אינו מקטין בזה כבוד השבת. ומה שקרא המ"ב תגר על הנשים שאינן אופות חלות לכבוד השבת אלא לוקחות מן האופה ומקטינות בזה כבוד שבת היינו דדוקא בזמנם שהיו לוקחים מן האופה לחם רגיל, אך בזמנינו שאופה הנחתום חלות מיוחדות לשבת והן מעולות וטובות בטעמן שפיר יש בזה משום כבוד השבת ואין צריכין לאפות דוקא בבית.

אמנם נראה לומר דמשמעות הפוסקים שהבאנו לעיל דעצם הלישה והאפיה הוא מכבוד השבת. וא"כ אפי' אם החלות של האופה הם יותר טובות ממה שהאדם אופה בעצמו מ"מ עדיין יש מצוה לטרוח בעצמו לכבוד השבת, ובפרט לטעם הב' כדי להפריש חלה כדי לתקן החטא של חוה בודאי צריכה לאפות בעצמה.

on Erev Shabbos is also an opportunity to atone for Chavah's sin, which was committed on the first Erev Shabbos of Creation.^[2]

II. The Obligation

There is a positive commandment to separate a portion of dough when preparing bread (see below for what is considered bread) and give it to a Kohen.^[3]

2. במסכת שבת במשנה דף לא: איתא דעל שלש עבירות נשים מתות בשעת לידתן, ואחת מהן היא חלה. ורש"י בדף לב. ד"ה הריני כתב וז"ל: ונשים נצטוו על כך כדאמרין בבראשית רבה היא איברה חלתו על עולם, שעל ידה נטרד אדם הראשון שנתרם כחלה וכו', ועוד שצרכי הבית תלוין בה, עכ"ל.

ועיין באור זרוע הלכות חלה סי' רכה וז"ל: ברוב מקומות מוכיר ושונה נשים אצל מצות חלה כגון הכא דקתני האשה יושבת וקוצה חלתה ערומה ולעיל פ"ק נשים שנתנו לנחתום לעשות וכו' ובשוחר טוב במזמור אלי אלי למה עזבתני אמר ג' פעמים כאן כתוב אלי אלי אלקי ולמה אלא אמר מיכן אמרה אסתר לפני הקב"ה רבונו של עולם שלש מצות הוזהרת לנו ע"י משה רבינו נדה חלה והדלקת הנר כלום עברתי על אחת מהם למה עזבתני. ובתנחומא בילמדנו פרשת אלה תולדות נח ולמה נצטוו נשים על מצות הללו ומפרש מצות חלה למה שאדם היה חלתו של עולם כך שנו רבותינו כיון שהאשה נותנת מים בעיסה נוטלת חלה כך עשה הקב"ה. אמר ר' יוסי בן קצרתא כיון שנתן מים על הארץ מיד הגביה אדם חלתו מן האדמה וכו', מכל אלה שמעינן דמצות חלה על הנשים הוטלה, לתקן העיסה מטבלה ולהפריש חלה, ומצוה שלה היא. אע"פ שעיסה משלגלה נעשית טבל, ואסורה בין לנשים בין לאנשים. מיהו מצות הפרשת חלה על האשה רמ"א. הלכך אע"פ שהעיסה היא של בעלה היא משוויא שליח להפריש חלה אפי' שלא מדעת בעלה דהא מצוה דידה היא וחוששני לומר שלכתחילה לא משוי שליח להפריש חלה, הואיל ומצות אשתו הוא, עכ"ל. הרי מבואר מכל זה דהפרשת חלה היא מצוה של האשה. וכ"כ בספר חלת לחם סי' ז ס"ק טו, וכ"כ בשו"ת באר יצחק יור"ד סי' כח ענף ו' שהתורה עשתה האשה כבעלים להפריש תרומה וחלה.

אמנם היעב"ץ בספרו לחם שמים עמ"ס טבול יום פ"ד מ"ג כתב דהא דאשה מפרשת חלה הוא מדין שליחות הבעל, וכ"כ בספר דעת קדושים סוף סי' שג.

3. המחבר בשו"ע יור"ד סי' שכב סעי' א כתב מצות עשה להפריש תרומה מהעיסה וליתנה לכהן שנאמר ראשית עריסותיכם תרימו תרומה, עכ"ל. ונחלקו הראשונים אם ההפרשה והנתינה נחשבות למצוה אחת או לשתי מצות. הרמב"ם בספר המצוות מצוה קלג מונה ההפרשה והנתינה לכהן למצוה אחת, שהמצוה היינו ההפרשה ודינה להינתן לכהן. אמנם הרמב"ן בהשגות לספר המצוות שורש יב חולק על הרמב"ם וסובר דנחשבות לשתי מצוות, אחת מצות הפרשה שנאמר (במדבר טו, ב) חלה תרימו תרומה, ב' נתינה לכהן שנאמר (במדבר טו, כא) מראשית עריסותיכם נתנו להשם תרומה. ולכאורה לפי שיטת הרמב"ן צריכין להבין למה מברכין רק על ההפרשה להפריש

The Biblical *challah* obligation applies only in Eretz Yisrael. According to most authorities, the Biblical obligation does not apply nowadays even in Eretz Yisrael, for the obligation is in effect only when the majority of the Jewish nation resides in Eretz Yisrael, which has not been the case since the destruction of the First Temple.^[4]

Outside Eretz Yisrael, the *challah* obligation was always of Rabbinic origin.^[5]

III. The Merit of the Mitzvah

In contrast to other tithes, which are generally taken from raw produce and are usually separated by those who work the land, the *challah* tithe is taken from finished dough and bread (see below). The mitzvah of *challah* enables even ordinary people, non-farmers, to share in the great mitzvah of tithes, since everyone needs bread and can be involved in its production.

Bread, the symbol of man's physical existence (see *Vayikra* 26:26), is transformed through the mitzvah of *challah* into a means of spiritual advancement as well. In this way, one's daily bread nourishes both body and soul.^[6]

חלה ולא על הנתינה, וע"ז כתוב בשו"ת המיוחסות להרמב"ן סי' קפט משום דלא יהיב ליה ישראל מדידה כלום, דכהנים משלחן גבוה קוצי, אבל על הפרשת חלה שפיר מברכין שאין מברכין על הנתינה אלא על עצם ההפרשה.

ועיין בשו"ת שבט הלוי ח"ב סי' קעז אות ב שהסביר דאף דהכהנים משלחן גבוה קוצי, מ"מ נחשבת הנתינה למצוה, דזה עצמו מה שמוציא לכהנים חלק המגיע להם למצוה תחשב, ורק לענין ברכה אמרינן דאינו מברך, כיון דאין הנתינה מצוה שלימה, ומוזה דאין מברכין ליכא למידק דאינה מצוה, דהרבה מצוות אין מברכים עליהן כצדקה, וכיו"ב.

4. שו"ע שם סי' שכב סעיף ב.

5. המחבר שם בס"י שכב סעי' ג כתב מפרישין חלה בחוצה לארץ מדברי סופרים כדי שלא תשתכח תורת חלה מישראל. ועיין בספר מלא העומר סי' שכב ס"ק ג שכתב ב' טעמים בביאור דברי המחבר שכתב שלא תשתכח, א) דמהרה יבנה בית המקדש ויהיו סבורים שאין דין חלה נוהגת, וב) דשמא יעקרו דירתם לארץ ולא יתנו חלה כהרגלם.

6. החינוך מצוה שפה כתב וז"ל: משרשי המצוה לפי שחיותו של אדם במוזנות, ורוב העולם יחיו בלחם, רצה המקום לזכותנו במצוה תמידית בלחמנו, כדי שתנוח ברכה זו ע"י המצוה ונקבל בה זכות בנפשנו, ונמצאת העיסה מזון לגוף ומזון לנפש. גם למען

9: THE LAWS OF CHALLAH

47

The verse (*Yechezkel* 44:30) states: וְרֵאשִׁית עֲרֻסוֹתֵיכֶם תִּתֶּנּוּ לַכֹּהֵן לְהֵנִיחַ בְּרָכָה אֶל בֵּיתְךָ, *You shall give the first of your doughs to the Kohen, so that a blessing will rest in your house.* The Sages derive from this verse (*Shabbos* 32b) that if people fulfill the mitzvah of *challah*, a blessing is bestowed upon their stored produce. The reward corresponds to the mitzvah: One tithes the finished dough and is rewarded with a blessing bestowed upon his finished produce.

IV. Performing the Mitzvah

A. When to Bake

It is best to knead and bake the *challos* on Erev Shabbos.^[7] If this is not possible, then the *challos* should be baked on Thursday,^[8] preferably on Thursday night.^[9] They may, however, be baked even at the beginning of the week.^[10]

It should be noted that baking *challos* for Shabbos is not an absolute obligation, and if it is very difficult for a woman to bake her own *challos*, she may buy them in a store.

B. Baking Every Week

Even if a person does not need to bake enough dough every

יחיו בו משרתי השם העוסקים תמיד בעבודתו והם הכהנים מבלי יגיעה כלל, שאילו בתרומת הגורן יש להם עמל להעביר התבואה בכברה ולטחון אותה, אבל כאן יבוא חוקם להם מבלי צער של כלום, עכ"ל.

7. לכאורה לפי הטעם של אפיית חלה הוא לתקן החטא שחטאה חוה, צריכים לכתחילה לאפות בערב שבת, כיון דהחטא היה בערב שבת. וכן מבואר להדיא בתשובות משאת בנימין סימן א.

8. ואפיה ביום חמישי מועיל בין לטעם של המג"א כדי שיהיה לו פת ישראל ובין להטעם שעצם הלישה והאפיה הוא מכבוד השבת, דגם ביום ה' מקיים כבוד שבת.

9. כן נראה כיון שהוא כבר יום ששי.

10. בשו"ת נשמת שבת סי' רס סי' קב הביא מהדברי יואל וצ"ל שאמר שאילו ידעו הנשים גודל ערכה של מצות הכנה לכבוד שבת היו מכינות ואופות בכל יום ויום מימי השבוע לכבוד השבת, שאין נפק"מ באיזה יום מתחילים, ויכולה אף להתחיל ביום ראשון בשבוע, עכ"ד.

week to require separation of *challah* (i.e., a dough containing a minimum of 2 lb. 10.5 oz. of flour), some Poskim rule that it is better to bake *challos* every week, even though one will not have to separate *challah*. Their reasoning is that since baking *challos* every week brings honor to Shabbos, it is better to bake a smaller amount every week without separating *challah* than to bake a larger amount once every few weeks and separate *challah*.^[11]

V. Disposing of the Challah

A. Introduction

In the times of the *Beis HaMikdash* the *challah* was given as a gift to the Kohen, who would eat it in a state of ritual purity. Nowadays, this is not possible, since everyone is assumed to be ritually impure. The *challah* therefore cannot be given to the Kohen, and must be destroyed instead.

B. Methods of Disposal

1. Burning

The custom is to burn the *challah*.^[12] It must be burnt until it is not edible,^[13] and it should be burnt immediately^[14] or stored in a place where one will remember that it has to be burnt. Since *challah* has the status of nonkosher food, care must be taken that it does not come into contact with any pot, dish, utensil, rack, etc. while it is being burnt.^[15] (If it does

11. כן ראיתי בספר חלה כהלכתה סימן טו הלכה ז בשם כמה מורי הוראה. וכן הביא בשו"ת אבני ישפה ח"ה סי' מה ס"ק א בשם מרן הגאון ר' יוסף אלישיב זצ"ל. אמנם יש סוברים שעדיף שיאפה פעם אחת בכמה שבועות ויפריש חלה בברכה. ועיין בזה בספר דרך שיחה פרשת יתרו, ובשו"ת שרגא המאיר ח"ח סי' טז.

12. רמ"א סי' שכב סעי' ה.

13. כן שמעתי.

14. באלף למטה נדפס בספר מטה אפרים סי' תרכה ס"ק יא.

15. ש"ך סי' שכג ס"ק ד, הבית בכשרותו עמוד קנז הערה קא.

9: THE LAWS OF CHALLAH

49

come into contact with any of these items, one must consult a halachic authority for guidance.^[16] The *challah* should not be placed directly on a grate, stovetop, or oven rack, since that would render those items nonkosher.

The correct way to burn *challah* in an oven is by wrapping the *challah* very well in aluminum foil and placing it on the floor of the oven (not on the rack). If, however, one placed the *challah* on the rack wrapped in aluminum foil, one need not *kasher* the rack. *Challah* may be burnt on the bottom of the oven even when other food is being baked in the oven, provided the *challah* is wrapped in aluminum foil very well.^[17]

It is permitted to burn *challah* on the stovetop grate if the *challah* is placed on aluminum foil so that it does not touch the grate. Alternatively, one may remove the grate and place the *challah* directly over the flame without any wrapping.^[18]

2. Throwing Into the Garbage

In extenuating circumstances, when it is not possible to burn the *challah*, one may place it in a bag and throw it in the garbage. In such a case, less than a *k'zayis* should be separated as *challah*.^[19]

VI. Parameters of the Challah Obligation

A. Type of Dough

Challah is a mitzvah that applies to bread products, as the verse states (*Bamidbar* 15:19): וְהָיָה בֶּאֱכֹלְכֶם מִלֶּחֶם הָאָרֶץ תְּרִימוּ: *And it shall be that when you will eat the bread*

16. עיין בכל זה בספר חלה כהלכתה סי' טז הלכה ג.

17. עיין בזה בספר חלה כהלכתה סי' טז הלכה מה.

18. עיין בזה בספר חלה כהלכתה סי' טז הלכה מד.

19. עיין בזה בחזון איש מעשרות סי' ז ס"ק יג, ובשו"ת מהר"י שטייף סי' רעו, ובשו"ת מנחת יצחק ח"ד סי' יג, ובשו"ת תשובות והנהגות ח"א סי' תר"ע, ובשו"ת עמק התשובה ח"א סי' קג.

of the Land, you shall set aside a portion for Hashem. Therefore, separation of *challah* is generally required for any dough mixture from which bread or breadlike products are made^[20] (e.g., bread, pizza, yeast cake, cookies, and pastry dough).

The mitzvah of *challah* applies only to dough made from flour of the five principal grains.^[21]

1. Wheat
2. Barley
3. Spelt
4. Oats
5. Rye

Dough-like mixtures made of other types of flour (e.g., rice flour, cornstarch, potato starch) are not subject to this mitzvah.^[22]

(Mixtures containing flour made from the five grains mixed with another type of flour may require the separation of *challah*. A Rav should be consulted.).

B. Conditions Needed to Separate Challah With a Blessing

1. The Amount of Flour

To be obligated in the mitzvah of *challah*, a dough must contain a volume of flour equaling no less than the volume of 43 and $\frac{1}{5}$ eggs. However, there is considerable halachic disagreement regarding the size of an egg, resulting in differing opinions as to the quantity of flour necessary in order to perform the mitzvah of *challah*. The custom is to separate *challah* without a blessing when using the smaller measure

20. המחבר כתב בסי' שכט סעיף א אין חיוב חלה אלא בלחם. והש"ך ס"ק א כתב וז"ל: כלומר בעיסה שראויה לבא לידי לחם, עכ"ל. ובפשטות כוונת הש"ך לומר דאין כוונת השו"ע כפשוטו שרק לחם חייבת בחלה ומיני מזונות פטורים, ולכן כתב דכוונת השו"ע על עיסה הראויה להיות לחם.

21. שו"ע סי' שכד סעי' א וש"ך ס"ק א.

22. רמב"ם הלכות בכורים פ"ז הלכה ב ומהר"י קורקוס שם.

9: THE LAWS OF CHALLAH

51

of flour, and separate *challah* with a blessing when using the larger measure.

The minimum amount of flour (by weight) over which a *berachah* is recited is 4 lbs. 15 $\frac{1}{3}$ oz. (2.25 kg.); the minimum amount of flour for separating *challah* without a *berachah* is 2 lbs. 10.5 oz.^[23]

There is no purpose in separating *challah* when using less than the required amount of flour. If one does separate *challah* from a dough made with less than the amount required, the separated portion may be combined with the remaining dough, since it is not considered *challah* and has no sanctity.^[24]

2. Liquids

In order to separate *challah* with a blessing, the dough must be kneaded with one of the following primary liquids:

- a. Water
- b. Wine or grape juice
- c. Olive oil
- d. Bee honey
- e. Milk^[25]

(If the dough was kneaded without one of the primary liquids, one should consult a halachic authority regarding separating *challah*.^[26])

23. המחבר שם בסי' שכד סעי' א כתב: אין חייב בחלה אלא חמשת מיני תבואה ואין חייב אלא חמשת רבעים ומדה שמחזקת מ"ג ביצים וחומש ביצה ממלאים אותה קמח ואותו קמח הוא שעור חלה, עכ"ל. ובמדות של זמנינו יש ב' שיטות ידועות, (א) שיטת הגר"ח נאה בקמח ששוקל 1.670 ק"ג (3 פונט 10.9 אונץ) מפריש בברכה, וממשקל 1.250 ק"ג (2 פונט 12.1 אונץ) יפריש מחומרא בלא ברכה. (ב) שיטת החזו"ן איש בקמח ששוקל 2.250 ק"ג (4 פונט 15.4 אונץ) מפריש בברכה, וממשקל 1.200 ק"ג (2 פונט 10.3 אונץ) יפריש מחומרא בלא ברכה. שעורים שכתבנו בפנים ראיתי בספר מאוני צדק.

24. לקט העומר פרק ה הלכה ג.

25. רמב"ם פ"ו מהלכות בכורים הלכה טז.

26. המחבר שם בסי' שכט סעי' ט פסק עיסה שנלושה במי פירות אפי' בלא מים חייבת בחלה, אמנם הש"ך בס"ק ט כתב והרא"ש פוטר וכן הברטנורה מסתפק בדבר לכן יש להפריש בלא ברכה. והמחבר בסעי' י כתב יש לזהר מללוש במי פירות שאינם משבעה

3. Types of Mixtures

Dough containing the required minimum of flour requires separation of *challah* when the kneading process is completed. When preparing a batter (e.g., a cake batter), however, the obligation to separate *challah* applies only after the baking process is complete.^[27] If a person mistakenly removed *challah* from a batter before baking, it is preferable that he separate *challah* a second time after baking. No *berachah* should be recited when separating *challah* the second time.^[28]

4. Methods of Preparing the Dough

a. Baking

When separating *challah* from dough, a *berachah* is recited only if the dough will eventually be baked (not cooked).^[29] Baking is generally done in an oven, but if a dough is baked in a pot with very little liquid (i.e., just enough to prevent the

משקים אלא א"כ יערב עמהם אחד משבעה משקים. ועי"ש בש"ך ס"ק י' שהסביר דאע"ג דשיטת המחבר דהלש במי פירות יכול להפריש בברכה, מ"מ לכתחילה יש ליזהר שלא ללוש רק במי פירות משום שהחלה טהורה מאחר שלא הוכשרה לקבל טומאה, ולכן אי אפשר בשריפה דאסור לשרוף חלה טהורה, ולאכלה אי אפשר דכולנו טמאי מתים, לכן יש ליזהר עכ"ל ועי"ש. ויש נפקא מינה אם יערב במי הפירות מים או שאר משקין, דבמים סגי במיעוט מים, ובשאר משקין בעינן רוב כנגד המי פירות, עיין מג"א ס' קסח ס"ק טז, ובחק יעקב ס' תסב ס"ק ט.

27. המחבר ביורה דעה ס' שכט סעי' ב כתב עיסה שבלילתה רכה ואפאה בתנור וכו' חייבת בחלה וכו'. ובספר תורת הארץ פ"ד אות צב הביא משיטת הראשונים שסוברים שבבלילה רכה אינה חייבת בחלה עד שתאפה עי"ש, וכן הוא משמעות הש"ך בסי' שכט ס"ק ב. ועי"ש בספר תורת הארץ אות צח שהסביר דאף דאנן סברינן דיכולים להפריש חלה משעת נתינת המים ועירוב הקמח במים, אע"ג שעדיין לא נתחייבה בחלה, א"כ גם כאן נאמר דאע"ג דהחיוב הוא לאחר אפיה תועיל הפרשה משעה שעירה המים בקמח, מ"מ הכא גרע מנתינת המים בקמח, דשאני התם בבלילה עבה שזוהו דרך עשיית העיסה, וכיון שיבא בסוף לידי חיוב חל החיוב למפרע מתחילת עשייתה וזהו ראשית עריסותיכם, אבל בלילה רכה שאין עליה שם גלגול ואין דרך לעשותה עיסת חיוב לא מיקרי לחם עד אחר אפיה.

28. דרך אמונה פ"ו מהלכות בכורים ס"ק קה.

29. ש"ך ס' שכט ס"ק ד.

dough from burning), a *berachah* may still be recited.^[30]

b. Cooked or Fried

A dough that will be cooked or fried (e.g., noodles, kreplach, doughnuts) requires separation of *challah* without a blessing. A batter that will be cooked or fried (e.g., pancake batter) is exempt from *challah*.^[31]

If part of a dough will be cooked or fried and part of the dough will be baked, the halachah is that *challah* must be separated with a blessing. This is true even if only a small amount of the dough will be baked. Therefore, if one intends

30. רמ"א או"ח סי' קסח סעי' יד.

31. בשו"ע יורה דעה סי' שכט סעי' ג איתא: עיסה שבלילתה עבה וגלגלה על דעת לבשלה או לטגנה או לעשותה סופגנין או ליבשה בחמה ועשה כן פטורה.

ובאמת נחלקו הראשונים בדין זה, דהנה מקור לדין זה הוא משנה בחלה פ"א מ"ה דתנן עיסה שתחילתה סופגנין וסופה סופגנין פטורה מן החלה, תחילתה עיסה וסופה סופגנין, תחלתה סופגנין וסופה עיסה חייבת בחלה.

ושיטת ר"ת הובא בתוס' בברכות דף לז: ד"ה לחם ובפסחים לז: ד"ה דכו"ע דעיסה שתחילתה סופגנין (ר"ל שבלילתה רכה) וסופה סופגנין (ר"ל שבשלה) פטורה מן החלה, וטעמו משום דהוה תרתי לריעותא (בלילה רכה - ובישול). תחילתה עיסה (ר"ל בלילה עבה) וסופה סופגנין (בישול) דהוה חדא לריעותא (בישול) חייבת בחלה. תחילתה סופגנין (ר"ל בלילה רכה) וסופה עיסה (ר"ל שנאפה בתנור) דהוה חדא לריעותא (בלילה רכה) חייבת בחלה.

ביאור שיטת ר"ת דשני דברים יכולים להביא לידי חיוב חלה, א' בלילה עבה, ב' אפיה בתנור, ואפי' בחדא לטיבותא די בזה לחייב בחלה (ר"ל או בלילה עבה אע"ג שמבשלו, או שאפה אע"ג דהוי בלילה רכה). אמנם כדי להיות פטורה מחיוב חלה צריכין תרתי לריעותא.

אמנם הר"ש שם והרמב"ן הלכות חלה דף כו כתבו לפרש המשנה באופן אחר ופירשו דכל המשנה מיירי בעיסה שבלילתה עבה והכי מפרשינן המשנה עיסה שתחילתה סופגנין דהיינו שמתחילת הלישה היה בדעתו לבשלה, וסופה סופגנין היינו שבאמת בשלה בסוף (ר"ל תרתי לריעותא) פטור. תחילתה עיסה וסופה סופגנין, היינו שמתחילת הלישה היה בדעתו לאפותה ונמלך ובשלה (חדא לריעותא) חייב. תחילתה סופגנין וסופה עיסה, דהיינו שמתחילת הלישה היה בדעתו לבשלה ונמלך ואפה (חדא לריעותא), חייב, ולכן בנידון דידן כיון שמתחילת הלישה היה בדעתו לבשלה ואכן בשלה בסוף, פטור מחלה.

ושיטת המחבר הוא כשיטת הר"ש והרמב"ן דעיסה אפי' בלילה עבה שעשאה על דעת לבשלה ובשלה פטורה מחלה, אמנם הש"ך בס"ק ד כתב דאם עשה העיסה ע"מ לבשלה ובשלה יפריש חלה בלא ברכה, דחושש לשיטת ר"ת ועפ"ז כתבנו ההלכה בפנים.

to cook or fry a dough, he should bake a small amount of the dough so that he can separate *challah* with a blessing. If part of a batter is cooked or fried and part of the batter is baked, *challah* need not be separated unless the baked portion alone is large enough to be obligated in the mitzvah of *challah*.^[32]

c. Dough Boiled and Then Baked

Challah must be separated with a *berachah* from a dough that is first boiled and then baked (e.g., bagels).^[33]

VII. Various Halachos Regarding the Dough

A. Storing the Dough After Challah Was Separated

After *challah* was separated the dough may be stored until one wishes to bake it.

B. Baking Part of the Dough at a Later Session

There is a dispute among the authorities whether the full quantity of dough needed to recite a *berachah* must be baked on the same day in order to be able to recite the blessing. The custom is to recite a blessing even when baking the dough in more than one session.^[34]

32. שו"ע יורה דעה סי' שכט סעי' ד ושו"ך ס"ק ד, ו. ועיין בספר חלה כהלכתה סי' ג הלכה כה בשם ספר מקדש מעט.

33. שו"ע או"ח סי' קסח סעי' יד שברכתו המוציא, וא"כ פשוט שחייב בחלה.

34. בשו"ע יורה דעה סי' שכו סעי' ב איתא העושה עיסה לחלקה בבצק פטורה [מן החלה], ונחלקו הפוסקים בביאור הך דינא ויש בזה ד' שיטות.

שיטה א: דעת הלבוש והפרישה והב"ח הובאו בפתחי תשובה ס"ק ב דהפטור הוא דוקא כשמחלקה לאנשים אחרים. (ונכלול באנשים אחרים בני ביתו שאינם סמוכים על שולחנו.) אבל אם מחלקה לעיסות נפרדות לעצמו חייבת בחלה.

שיטה ב: שו"ת בית אפרים יור"ד סי' סט הובא בפתחי תשובה ס"ק ב דאפי' כשמחלק העיסה לעצמו לעיסות נפרדות היא פטורה מחלה, אך אם מצרפן אח"כ בסל חייבת בחלה. ולפי דבריו המפריש חלה בע"ש מעיסה שחילקה לכמה עיסות משום לחם משנה וכדומה חייב בחלה רק אם דעתו לצרפם אח"כ בסל.

שיטה ג: הפתחי תשובה שם הביא בשם המעדני מלך וז"ל הדברי חמודות על הרא"ש

C. Dough Given to Other People

If a person prepares a dough that requires the separation of *challah*, but plans to give away part of the dough to other people outside the household, there is no obligation to separate *challah* unless the person will be left with an amount of dough that qualifies for *challah* separation. For example, if a teacher makes a large dough with her class and gives each student a portion of dough to shape and take home to bake, there is no obligation to separate *challah* unless the teacher keeps for herself the amount of dough necessary for *challah* separation.^[35]

VIII. Baked Goods Given to Other People

If a woman prepares a dough large enough to require separating *challah* with a *berachah* but plans to give away some of the baked goods, she still separates *challah* with a *berachah*. This is a very common scenario, since many women bake *challah* for Shabbos and give away some of the *challo*s to others.^[36]

הלכות חלה ס"ק כ: ועוד אני אומר דחלקה בצק אפי' לעצמו הוא [פטור], ומיהת דהיינו שיחלקה שלא לאפות עכשיו הכל אלא ליומא אחרא או מסעודה לסעודה אחרת כמו משחרית לערבית, אבל המחלק העיסה בצק לאפות מיד הכל אע"פ שאין בכל חלק כשיעור לא נפטר כלל וכו'. ועיין בלקט העומר פ"ז ס"ק ט שביאר דבריו דאפי' אם אופה בזה אחר זה נקרא שאופים אותם ביחד וחייבת בחלה.

שיטה ד: שיתת החזון איש יור"ד סי' קצח ס"ק ג דהפטור הוא דוקא אם אחר חילוק העיסה הוא מקפיד על נשיכתן כגון שדעתו לחלקן ולעשותן בדפוסים שונים אבל אם דעתו לחלקן רק משום שרוצה בכברות קטנות ולא מקפיד על נשיכתן חייבת בחלה, ואין חילוק בין מחלקה לעצמו או מחלקה לאנשים אחרים, עכ"ד.

הרי מבואר מכל זה דהעושה עיסה כשיעור חיוב חלה ומחלק העיסה לעיסות נפרדות, ואופה אותם בזה אחר זה, יש מחלוקת הפוסקים אם חייב בחלה. ובפנים כתבנו דחייב בחלה ומברך דכן יוצא משיטת הלבוש, ומהמעדני מלך, והחזו"א, וכן כתב בשו"ת שבט הלוי ח"ד סי' קמה וז"ל: וכמדומני שאין נוהגין בזה ומפרישים בברכה גם בכזה"ג. א"כ מנהגינו כדעת הגר"א כאן ס"ק ז דפסק שדווקא ע"מ לחלק לאחרים פטור וראיתו מירושלמי ריש פ"ד דחלה וכמשמעות לשון הש"ס, עכ"ל.

35. לקט העומר פ"ז הלכה ב.

36. בשו"ת ארץ צבי ח"א סי' מט מסתפק לפי מה שקיי"ל דהעושה עיסה ע"מ לחלקו בצק היינו שמחלקה לאחרים שפטורה מן החלה, האיך הדין כשמחלקו בעודו בצק לעיסות נפרדות, אך אינו נותנם לאחרים עד אחר האפיה, האם נחשב כעל מנת לחלק בעודה

IX. Combining Dough and Baked Items

A. Introduction

As mentioned above, separating *challah* without a *berachah* is required when a dough contains 2 lbs. 10.5 oz. of flour, and separating *challah* with a *berachah* is required when a dough contains 4 lbs. 15 $\frac{1}{3}$ oz. of flour. If a dough does not have the required amount of flour for *challah* separation or for reciting a *berachah* over *challah* separation, it may be combined with another dough in order to qualify. The two doughs have to be combined for only a second.

In order to combine two doughs and separate *challah*, the following conditions must be in place:

1. Both doughs must belong to the same person.
2. Both doughs must be made from the same type of flour (e.g., both made of wheat flour). One should consult a halachic authority for details of this halachah.
3. The person does not mind if the two doughs become mixed.^[37]

עיסה שפטורה מחלה, או כיון שאינו נותנם לאחר אפיה נחשב כעל מנת לחלק לאחר אפיה שחייבת בחלה. הוא מדייק מלשון המשנה פ"א מ"ז שכתב נחתום שעשה שאור לחלק חייב בחלה, ופירש הרע"ב שדעתו אם לא ימצא קונים, שיעשנה עיסה ואופה אותה כולה כאחת, וקשה אפי' לא יאפנה כולה כאחת אם לא ימצא קונים בשעת היותו בצק רק אחר האפיה, א"כ אין דעתו לחלקו בצק וחייב, וע"כ כיון דבאמת מחלקה לחלקים בהיותה בצק, רק שאינו נותנם עד לאחר אפיה, נחשב כעל מנת לחלק ופטור, ולכן יש להפריש בלא ברכה. וכן נקט להלכה בשו"ת מנחת יצחק ח"י סי' קב. אמנם לכאורה יש עצה אפי' להנך פוסקים שתתן כל החלות לשק אחד כדי לצרפן אחר אפיה, דצירוף סל מהני לשוויא דשוב הוי כחדא. אמנם נראה דלכתחילה תתן הכל בסל אחד קודם שתתן כל אחת בשקית קטנה לעצמה, דיש סוברים דבכה"ג לא מהני צירוף סל (עיין בזה בשו"ת מנחת יצחק ח"ח סי' קט).

אמנם בפנים כתבנו שלא כשו"ת ארץ צבי דעיין בחוון איש זרעים ליקוטים סי' ב סעיף ג, ובלקט העומר פ"ז סי' ב, ובשו"ת שבט הלוי ח"ב סי' קעט (ה) שסוברים שחייבים בחלה עם ברכה, אם דעתם לחלקם אחר האפיה, וכנראה שכן הוא מנהג העולם.

37. איתא בשו"ע יו"ד סי' שכו סעי' א: שתי עיסות שיש בשתייהן שיעור החייב בחלה ואין באחת מהן כשיעור ונגעו זו בזו ונשכו זו את זו אם היו של שנים אפי' הם ממין אחד פטורים מן החלה שסתם שנים מקפידים. ואם ידוע שאינם מקפידים על עירוב העיסות

B. How Doughs Can Be Combined

There are various methods of combining doughs so that *challah* can be separated.

1. Method One — Doughs Touching Each Other

The doughs are placed on a surface touching each other. They must “bite” into each other, adhering together so firmly that some of one dough would remain attached to the other if they were pulled apart.^[38]

2. Method Two — Container

The doughs are placed into one container. The container should preferably be deep enough to hold all of the dough inside it. None of the doughs may be completely above the rim of the container, but it is acceptable if all the doughs are partially inside the container.^[39] It is preferable that the doughs

הרי אלו מצטרפות. היו שניהם של איש אחד אם היו ממין אחד כפי מה שנתבאר בסי' שכד מצטרפין וחייבים בחלה ואם משני מינים היו אין מצטרפין שסתם אחד אינו מקפיד. ואם היה מקפיד שלא תגע עיסה זו בזו ולא תתערב אפי' היו מין אחד אין מצטרפות. ואם האחת פת קיבר והאחת פת נאה אפי' הן של אדם אחד מסתמא מקפיד ואינו מצטרף, עכ"ל.

38. המחבר שהבאנו לעיל כתב הלשון ונשכו זו את זו. והנה הגדר של נשיכה כתב הר"ש פ"ב מ"ד עד שישוכו שדבוקות זו בזו, דאם בא להפרידן נתלש מזו לזו, כדתיא בתוס' איזהו הגשור התולש ממנו משהו. וכ"כ בשו"ת תרומת הדשן סי' קפט הובא בט"ז סי' שכה ס"ק א נשיכה שאמרו כתב הר"ש בפירוש המשניות דהיינו שמדבק כ"כ שכשיפרדו יתלשו אחת מחברתה מעט. ואם העיסות קשות קצת ואינן נדבקות היטב זו בזו, כתב הט"ז סי' תנו ס"ק א שצריך לצרפן ע"י צירוף סל.

ובספר חלת לחם סי' ד ס"ק ג כתב דאפי' אם דיבקן אדם אחר שאינו בעל העיסה מועיל, ובלבד שאין בעל העיסה מקפיד על חיבורן. ועי"ש שמסתפק באופן שנדבקו העיסות מעצמן בלי שום מעשה אדם, אם נשכו זה בזה אם מועיל, עי"ש.

39. המחבר בסי' שכה סעיף א כתב ואם אינם נדבקים והם בסל אחד הסל מצרף, והוסיף ע"ז הרמ"א וז"ל: ולכן כשמצרפם בכלי יזהר שלא יצא שום דבר למעלה מדופני הכלי דהיינו שיהא כל כבד אחד או עיסה למעלה מדופני הכלי. ועיין בש"ך ס"ק ד וז"ל: שיהא כל כבד למעלה מדופני הכלי הא מקצתה בפנים מטצרף וכו' והב"ח חולק בדבר. (ר"ל דהב"ח סובר דכל הכבד צריך להיות בתוך הסל). ובפנים כתבנו דלכתחילה יהיה כל העיסה בתוך הסל דכיון דהש"ך הביא שיטת הב"ח דאינו מצטרף מסתמא כוונתו

touch while they are in the container.^[40] (Note: If they are in a container, they do not have to touch to the extent that they bite into each other, as in method one.)

The doughs should not be placed in the container in individual bags.^[41]

3. Method Three — Bag or Box

If all the doughs are placed in one bag or box they are considered combined and are obligated in the mitzvah of *challah*.^[42]

4. Method Four — Covering the Doughs

One can combine doughs by spreading a large cloth on a table or counter, placing the doughs on the cloth, and folding the corners of the cloth above the doughs. The cloth is then considered a large container. Some Poskim rule that it is sufficient to place a cloth on top of the doughs, without covering the bottom or sides.^[43]

דלכתחילה יש לחוש לשיטת הב"ח.

40. בשו"ע יו"ד סי' שכה סעי' א איתא: שתי עיסות שאין בשום אחת כשיעור אם נוגעות זו בזו עד שנדבקים מעט מזו בזו מצטרפים וכו' ואם אינם נדבקים והם בסל אחד הסל מצרפן, והנה בשו"ע מבואר דאין צריך נשיכה, אבל לא נזכר כלל דכשהסל מצרפן אם צריכין העיסות לנגוע זו בזו. ועיין בש"ך בנקודה"כ סי' שכו דסובר דבעינן נגיעה, וכן פסק הגר"א סי' שכה ס"ק ג, ופמ"ג או"ח סי' תנו משב"ז ס"ק ב. אמנם ה"ט"ו באו"ח סי' תנו ס"ק ב פסק כסתמת לשון השו"ע, שלא נזכר כלל שצריך נגיעה, ומשמע דהסל מצרף אף בלא נגיעה, וכ"ד הפר"ח או"ח סי' תנט. ועיין במ"ב סי' תנו ס"ק ז שכתב בסתמא ואם הסל גדול צריך לקרבם שיעור זה בזה, ובשעה"צ ס"ק ט כתב דאף דבט"ז הקיל בזה מ"מ לכתחילה בוודאי נכון לנהוג כן, עכ"ל, ולכאורה ממש"כ במ"ב נראה דצריך נגיעה, אמנם מהשעה"צ נראה דכוונת המ"ב הוא דרך לכתחילה צריך נגיעה.

41. בשש"כ פרק מב ציון לט הביא בשם הגרש"ז אויערבאך זצ"ל דאם הם בשקיות נפרדות אע"ג שנוגעות זו בזו, אפשר דחשבינן להו כסלים נפרדים, אפי' כשהם פתוחות ע"ש. ועיין בדרך אמונה הלכות ביכורים פ"ו הט"ז בבה"ל ד"ה ואין דכתב דאפי' אם הם מונחים בניילון מהני ע"ש.

42. שו"ת שבט הליי ח"י סי' קצב, דרך אמונה הלכות ביכורים פ"ו הט"ז ס"ק קל.

43. כתב המחבר בסי' שכה סעי' א: ויש מי שאומר שאם מכסה הפת במפה חשוב כמו כלי לצרפן. והש"ך בס"ק ה הביא המהרי"ל דאם אין לו כלי שמחזיק את כולה יניחנה במפה ויכסה המפה ג"כ עליהם ונקרא צירוף הגון. והפמ"ג בסי' תנו מ"ז ס"ק א

C. Combining Baked Goods

As mentioned above, if *challah* was not separated from dough, it must be separated after the dough is baked. However, since each individual baked item does not have the required amount of flour to be obligated in the mitzvah of *challah*, one must combine the baked goods in order to perform the mitzvah. Method one above does not apply to baked goods since it is not possible for baked goods to “bite” into each other. However, methods two, three, and four do apply to baked goods.

X. The Procedure of the Challah Separation

A. Giving Charity

Some have a custom to give charity before separating *challah*.^[44]

B. Hands

Some have a custom to wash their hands before separating *challah*. The *berachah al netilas yadayim* is not recited.^[45]

A right-handed person should take *challah* with the right

כתב ומכסה במפה, היינו יניחם במפה וישים מפה זו ג"כ על המצות וכו', והיינו בחדא מפה מלמטה ומלמעלה, ואף שבאמצע קצת מגולות הכל מצטרף כיון שהצדדין מכוסין. והפמ"ג סיים דבריו דאם מונח בטבלא ומכוסה למעלה במפה לא מהני. ועיין בביאור הלכה סי' תנו ד"ה והסל שהביא דברי הפמ"ג וכתב וז"ל, ולענ"ד יש לעיין בעיקר הדין, דבסמ"ק משמע דסתם כיסוי ג"כ מהני, וכן במחצית השקל משמע ג"כ דע"י סתם כיסוי מהני וצ"ע למעשה. ועיין בערוך השלחן יו"ד שכה סעי' ה שכתב וז"ל: וכשם שמהני צירוף סל, כמו כן אם מכסה כל הפת במפה הוי כצירוף כלי אף שמונחים על הארץ או השלחן דהמפה מצרפן ככלי, ויש שמצריך גם מפה למטה (פמ"ג או"ח סי' תנט) ומלשון הטור לא משמע כן, וגם אין שום טעם בזה, ומלשון הש"ך ס"ק ה אין ראיה, עכ"ל. וראיתי שמביאים מספר מנחת שי סי' יג דמש"כ הערוך השלחן דמלשון הש"ך אין ראיה אפשר לומר דמש"כ המהרי"ל דיניחם במפה משום דקאי שם דאין לו כלי גדול דיחזיק את כולם, וא"כ אורחא דמלתא דלא יניחם על הארץ במקום לכלוך ע"כ מניחים במפה, אבל במה שנוגע לצירוף העיקר הוא רק הכיסוי.

44. בן איש חי שנה ב פרשת לך לך אות ו.

45. ספר הכשרות פי"ד סעי' יח.

hand; a left-handed person with the left hand.^[46]

C. Standing

Preferably, one should stand while separating *challah* and reciting the *berachah*. However, if one sits while he separates *challah* and recites the *berachah*, the mitzvah is valid.^[47]

D. How Much Challah to Separate

Preferably, the piece of *challah* that is separated should be the size of a *k'zayis* (approximately one fluid ounce). However, the mitzvah is fulfilled even if just a tiny piece was removed.^[48]

E. When to Separate Challah and Recite the Berachah

There is a dispute among the authorities whether to recite the *berachah* first and then separate the *challah*, or separate *challah* first and then recite the *berachah*. Some have the custom to take a piece of dough, hold it next to the remaining

46. מ"ב סי' רו ס"ק יח.

47. לכאורה מהמשנה בפ"ב משנה ג משמע דמותר להאשה לשבת בשעת הפרשה, דכתב האשה יושבת וקוצה חלתה, וכן הוא לשון השו"ע יו"ד סי' שכח סעי' א אבל האשה מותרת, והוא שיהו פניה שלמטה טוחות בקרקע.

ועיין במגן אברהם סי' ח ס"ק ב שהקשה דמאי שנא הפרשת חלה מעטיפת ציצית דהלכה הוא דיברך מעומד, ובסי' שכח משמע דמותר לברך מיושב. ותיירץ המג"א דהפרשת חלה אינה מצוה כ"כ, דאינו עושה אלא לתקן מאכלו דומיא דשחיטה, עכ"ל. הרי מבואר מדברי המג"א דיכולים להפריש ולברך בישיבה. ועיין בערוך השלחן סי' שכח סעי' ה שכתב דאע"ג שכל ברכת המצות אנו מברכים במעומד וכו', וא"כ למה תנן האשה יושבת וקוצה חלתה, היינו טעמא משום דחלה בא להכשיר המאכל ואינו דומה כל כך לברכת המצות אלא לברכת הנאה, שהיא ברכה לצורך הנאת אכילה.

אמנם בביאור הגר"א באו"ח סי' ח דחה דברי המג"א וכתב דאין להם שחר, עיי"ש. והפתחי תשובה בסי' שכח ס"ק ב הביא בשם הישועות יעקב דלכתחילה יש לברך מעומד, ומש"כ במשנה שהאשה יושבת וקוצה חלתה, היינו טעמא משום שהמשנה מייירי כשהאשה ערומה ואינה יכולה לברך בענין אחר, או התירו לברך בישיבה, דעיקר הטעם שאין לישוב משום שנחשב כמזלזל בדבר ואין פחד ה' לנגד עיניו, אבל כשעושה דבר מחמת הכרח אין בזה שום זלזול, עיי"ש. וכן כתבנו בפנים.

48. רמ"א יור"ד סוף סי' שכב.

9: THE LAWS OF CHALLAH

61

dough, and recite the *berachah* immediately, without interruption. When following this procedure, one says the words חלה זו חלה, *Let this be challah*, after reciting the *berachah*. Others recite the *berachah* first and then take the *challah*.^[49]

The text of the *berachah* is as follows:

ברוך אתה ה' אלקינו מלך העולם אשר קדשנו במצותיו וצננו
להפריש חלה.

Some have the custom to add the words מן העסה, *from the dough*, at the end of the *berachah*.^[50] However, these words are not added if *challah* is separated after the dough is baked.^[51]

49. הרמב"ם פרק ה הלכה יא מהלכות בכורים כתב: כל המפריש חלה מברך תחילה אקב"ו להפריש חלה, וכ"כ בשבלי הלקט סי' ריב הרוצה להפריש חלה מן העיסה מברך בא"י אמ"ה אקב"ו להפריש תרומה, ומפריש ממנה לכה"פ כזית וכו'. וכ"כ בקיצור שלחן ערוך סי' לה ס"א שכתב וקודם שמפרישין החלה מברכין בא"ה וכו', וכ"כ החכמת אדם בשערי צדק יד, לב. אמנם הרמב"ן סוף הלכות חלה כתב וז"ל: וכד בעי למשקל חלה מאנגא מבעי לאקדומי ואפרושיה, והוא מברך אקב"ו להפריש חלה, והדר לימא תיהוי חלה, עכ"ל. הרי מבואר מדבריו דקודם מפרישים החלה ואח"כ מברכים. ומלשון המחבר בס"י שכח סעי' א מבואר דמברכים בשעת הפרשה שכתב בשעה שיפריש חלה יברך אשר קדשנו וכו'.

ובשו"ת מנחת שלמה תנינא סי' קיד אות יא כתב וז"ל: לענין שאלתו איך לנהוג בהלכה זו, נלענ"ד דלכתחילה נכון להפריש תחלה את החלה (כדי שלא תתערב) ולברך ולומר מיד "הרי זו חלה". אך רואה אני מהנצי"ב שנוהגים לברך מיד ואח"כ מפרישין והיינו כהרמב"ם, אבל כמדומה לי שבזמננו נוהגים תחלה להפריש, וכיון שכן נראה דלכו"ע צריכים לומר מיד "הרי זו חלה" כי לא מצינן ברכה שאין עושים אחריה כלום. ובשש"כ פרק מב הלכה יב כתב וז"ל: ונוהגים ליטול כזית מן העיסה וכו', ומברכים אשר קדשנו וכו'. ובקובץ מבית לוי (יור"ד דף שסא) כתב וז"ל: מנהגינו שמפרישים חלה, ומניחה סמוך לעיסה ומברך, ואח"כ קורא לה שם ואומר הרי זו חלה, עכ"ל ובפנים הבאנו הנך שתי שיטות.

50. כן הנוסח בר"ש חלה פ"ב מ"ג הובא בט"ז יו"ד סי' שכח ס"ק א, וכן הוא דעת הדרישה הובא במג"א סי' תנו ס"ק א.

51. נחלקו הפוסקים אם אומרים המילים מן העיסה כשמפריש החלה אחר אפיה. בספר לקט העומר פ"י ס"ק יט כתב דאין לאמרו, וטעמו דכיון שכבר נאפה א"א לומר המילה מן העיסה. אמנם בספר דרך אמונה פ"ה מהלכות בכורים ס"ק קעב סובר דאומרים מן העיסה, והסביר שם דאע"ג דבשעת הפרשה אינה כבר עיסה, אך כיון דעיקר מצותה הוא להפריש בעודה עיסה אף כשמפריש לאחר אפיה נשאר הברכה כמעיקרא, ועי"ש שהביא ראייה לדבריו. וכן נוהג מרן בעל שבט הלוי שליו"א לברך להפריש חלה מן

XI. If Challah Was Accidentally Mixed With the Remaining Dough

As mentioned above, *challah* dough has the status of non-kosher food. In the event that the piece designated as *challah* becomes mixed with the remaining dough, the following halachos apply:

If the designated piece of *challah* was not thoroughly mixed into the remaining dough, one should remove that piece of *challah* with a little extra dough in order to make sure that the entire piece of *challah* was removed.^[52]

If the designated piece of *challah* was thoroughly mixed into the remaining dough, and the remaining dough is 101 times larger in volume than the piece of *challah*, the entire dough may be baked and eaten.^[53] There is a dispute whether one is required to separate *challah* from the mixture again. If *challah* is separated a second time, no *berachah* is recited.^[54]

If the designated piece of *challah* was thoroughly mixed into the remaining dough, and the remaining dough is *not* 101 times larger in volume than the piece of *challah*, then the entire dough has the status of forbidden food. However, the following procedure — which is similar to the annulment of vows — may be performed in order to make the dough usable:

The person who separated the *challah* should gather three men to form a *beis din* and tell them about the mistake. She should say, "I regret having made that piece of dough into *challah*, and had I known that I would later regret it, I would not have designated it as *challah*." The three men should then

העיסה בהפרשת חלה מן המצות לאחר האפיה, ואע"ג דלא היה שיעור חיוב חלה בעיסה והתחייב ע"י צירוף סל.

52. כן נראה פשוט דאם אפשר להסיר חתיכת החלה מהעיסה (ר"ל כשעדיין לא נתערב עם שאר העיסה) צריכין להסיר החלה שנתערבה והעיסה אינה נאסרת.

53. רמ"א סי' שבע וש"ך סי' ג.

54. החזון איש בהלכות דמאי סי' טו כתב שצריך לחזור ולהפריש, אמנם בשו"ת מנחת שלמה ח"א סי' ס' אות א כתב דאין צריך להפריש עוד פעם. ובפנים כתבנו דיפריש בלי ברכה.

say three times מותר לך, *It is permitted to you.*^[55]

The husband of the woman who separated the *challah* may not be one of the three men on this *beis din*. However, sons over bar mitzvah age may be part of the *beis din*.^[56]

If a woman cannot go herself to annul her *challah* she may ask her husband (or someone else) to be her agent and convene a *beis din* to annul the *challah* on her behalf.^[57] The husband should tell the three men, "My wife regrets having made that piece of dough into *challah*, and had she known that she would later regret it, she would not have designated it as *challah*."

After the annulment is performed, *challah* must be separated from the dough again without a *berachah*.^[58]

55. עיין בזה בלקט העומר פרק יד הלכה ד.

56. שו"ע סי' רל"ד סעי' נו.

57. בשו"ע יור"ד סי' רל"ד סעי' נו איתא: הבעל נעשה שליח להשאל על נדרי אשתו ובלבד שמצא שלשה מקובצים אבל הוא לא יקבצם. אמנם עיין בשו"ת באר יצחק יור"ד סי' כח ענף ד שדוקא בנדרי שאין האשה רוצה שיתפרסם, אמרינן דלא ניחא להאשה שהבעל יקבץ שלשה אנשים, אבל בנוגע לחלה לא איכפת להאשה שידעו מזה, וכיון דזכות הוא לה, אנו סהדי שרוצה בהתרה, ודמי כאילו נתנה רשות לקבצם. ובשו"ת הר צבי יור"ד סי' קצג כתב שמטעם אחר יכול הבעל לקבץ שלשה אנשים, דבסתם נדרים שנדרה האשה שרק היא עצמה עוברת באיסור זה ולא בעלה, חיישינן שמא יוסיף הבעל בחרטתה, אך כשהפריש תרומות ומעשרות וחלה דעונש אכילתם אינו רק על המפריש אלא על כולם, לא חיישינן שמא יוסיף הבעל בחרטתה, וכמו דלא חיישינן שיוסיף בחרטה כשהוא בעצמו הפריש, ולכן יכול הבעל לכנס שלשה אנשים להתיר הפרשתה.

58. בשו"ת חתם סופר יור"ד סי' שכ כתב וז"ל: ואמנם לענין ברכה שכבר בירך לענ"ד אין כאן חשש ברכה לבטלה כלל, נהי דבחנם אין לשאול על הנדר ולגרום ברכה שאינה צריכה שנית, אבל מכל מקום אם אירע שהתחרט משום טעם, ויחזור ויתרום ויברך שנית, אין כאן שום בית מיחוש לברכה ראשונה שהיתה לבטלה, כי אין כאן ברכה לבטלה שככה מברך וציונו להפריש תרומה וחלה, וענין הפרשת תרומה וחלה הוא שישאר לו כח לשאול עליהם, וככה ציונו להפריש אותם על דעת זה, וכן עשה והפריש. וע"ע בשו"ת ח"ס אבהע"ז ח"ב סי' צב בזה, וכן פסק בדרך אמונה פ"ד הלכות תרומות ס"ק קפו.

אמנם בשו"ת הלכות קטנות ח"א סי' מח כתב וקרוי אני לומר שתועיל הברכה שבירך למה שיפריש, וכן פסק הברכי יוסף סי' שכ ס"ק א. ועיין במנחת שלמה ח"א סי' סב אות יג שכתב בכדי לצאת מחשש ספק ברכה יקדים להפריש הפרשה שניה קודם שישאל על הפרשתו הראשונה, והפרשה זו חל רק לאחר שישאל על הראשונה

XII. Separating Challah on Shabbos

A. Prohibition

It is forbidden to separate *challah* on Shabbos. Two reasons are given for this prohibition:

1. Separating *challah* sanctifies a piece of dough, and one may not sanctify an item on Shabbos.^[59]
2. The Sages forbade repairing an item on Shabbos. The act of separating *challah* resembles an act of repair, since the separation of *challah* brings about a significant change of status in the food, transforming it from forbidden to permitted.^[60]

If one mistakenly separated *challah* on Shabbos, the mitzvah is fulfilled even though a prohibition was transgressed.^[61]

B. Woman Remembers After Lighting Candles

If a woman lights Shabbos candles (thereby accepting Shabbos) and then remembers that she did not separate *challah*, she may ask another adult who has not accepted Shabbos to separate *challah*. The person who separates the *challah* recites the *berachah*.^[62]

C. Woman Remembers After Sunset

If a woman remembers after sunset that *challah* was not separated from food that she baked, no one else can separate *challah* since it is already Shabbos for everyone. In *Chutz LaAretz* (outside Eretz Yisrael), the following halachos apply:

כדאמרינן בנדרים דף יז לענין נדר, ומ"מ אינו צריך לברך כיון שבשעת הפרשה השניה עדיין לא נשאל על הראשונה ע"ש. ובפנים כתבנו דיפריש בלי ברכה.

59. מ"ב סי' שלט ס"ק בה.

60. מ"ב שם.

61. מ"ב שם.

62. עיין לקט העומר פרק יא הערה ו.

9: THE LAWS OF CHALLAH

65

The food may be eaten, but a piece must be left over. After Shabbos a *k'zayis* is removed from that leftover baked food and burned.^[63] No *berachah* is recited over this type of *challah* separation.^[64]

In Eretz Yisrael, one should consult a halachic authority.

63. מ"ב סי' רסא ס"ק ד.

64. שש"כ פרק מב הערה נו בשם הגרש"ז אויערבאך זצ"ל.